

SPIS TREŚCI

Wstęp	21
O Autorach	27
Podziękowania	29

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE	31
---------------------------	----

ROZDZIAŁ 1

DZIESIĘĆ GŁÓWNYCH ZASAD EKONOMII	33
---	----

1.1. W jaki sposób ludzie podejmują decyzje?	34
Zasada 1. Ludzie zmuszeni są dokonywać wyborów	34
Zasada 2. Kosztem jest to, z czego musisz zrezygnować, aby osiągnąć swój cel	36
Zasada 3. Racjonalni ludzie biorą pod uwagę wielkości krańcowe	37
Zasada 4. Ludzie reagują na bodźce	38
1.2. W jaki sposób ludzie współdziałają ze sobą?	40
Zasada 5. Handel może być opłacalny dla wszystkich	40
Zasada 6. Rynki są zwykle dobrą formą organizowania aktywności gospodarczej	41
Zasada 7. Niekiedy państwo może poprawić wyniki działania rynku	43
1.3. W jaki sposób działa cała gospodarka?	45
Zasada 8. Poziom życia zależy od ilości wyprodukowanych dóbr i usług	45

Zasada 9. Ceny rosną, kiedy państwo drukuje zbyt dużo pieniędzy	46
Zasada 10. W krótkim okresie społeczeństwo wybiera między inflacją a bezrobociem	47
Podsumowanie	49

ROZDZIAŁ 2

MYŚLEĆ JAK EKONOMISTA 54

2.1. Ekonomista jako naukowiec	55
Metoda naukowa: obserwacja, teoria i znowu obserwacja	55
Rola założeń	56
Modele ekonomiczne	57
Pierwszy model: wykres ruchu okrężnego	59
Drugi model: granica możliwości produkcyjnych	61
Mikroekonomia i makroekonomia	64
2.2. Ekonomista jako doradca polityka	66
Analiza pozytywna a analiza normatywna	66
Ekonomiści w instytucjach państwowych i ponadpaństwowych	67
2.3. Dlaczego ekonomiści różnią się poglądami?	69
Różnice poglądów naukowych	69
Różnice sądów wartościujących	70
Wrażenia a rzeczywisty świat	71
Podsumowanie	73
Dodatek. Krótki przegląd wykresów	76
Wykresy jednej zmiennej	77
Wykresy dwóch zmiennych: układ współrzędnych	78
Krzywe w układzie współrzędnych	80
Nachylenie	83
Przyczyna i skutek	85

ROZDZIAŁ 3

WSPÓŁZALEŻNOŚĆ I KORZYŚCI Z HANDLU 89

3.1. Współczesna gospodarka	89
Możliwości produkcyjne	90
Specjalizacja i handel	93
3.2. Zasada korzyści komparatywnych	95
Przewaga absolutna	96
Koszt alternatywny i przewaga komparatywna	96
Korzyści komparatywne i wymiana	98

3.3. Zastosowania zasady przewagi komparatywnej	99
Czy David Beckham powinien sam kosić swój trawnik?	100
Czy Wielka Brytania powinna handlować z innymi krajami?	100
Podsumowanie	101

CZĘŚĆ II

PODAŻ I POPYT I: JAK DZIAŁAJĄ RYNKI?	107
---	-----

ROZDZIAŁ 4

SIŁY RYNKOWE, CZYLI PODAŻ I POPYT	109
--	-----

4.1. Rynki i konkurencja	109
Rynki konkurencyjne	110
Konkurencja doskonała i inne formy konkurencji	110
4.2. Popyt	111
Krzywa popytu: związek między ceną i wielkością zapotrzebowania	112
Popyt rynkowy a popyt indywidualny	112
Przesunięcia linii popytu	115
4.3. Podaż	119
Krzywa podaży: związek między ceną a ilością oferowaną	119
Podaż rynkowa a podaż indywidualna	122
Przesunięcia krzywej podaży	122
4.4. Podaż i popyt łącznie	124
Stan równowagi rynkowej	124
Trzy etapy analizy zmian stanu równowagi rynkowej	127
Podsumowanie	132

ROZDZIAŁ 5

ELASTYCZNOŚĆ I JEJ ZASTOSOWANIA	138
--	-----

5.1. Elastyczność popytu	139
Cenowa elastyczność popytu i czynniki, od których zależy jej poziom	139
Obliczanie cenowej elastyczności popytu	141
Metoda punktu środkowego: lepszy sposób obliczania zmian procentowych i elastyczności	141
Różnorodność krzywych popytu	143
Utag całkowity a cenowa elastyczność popytu	145

Elastyczność i utarg całkowity w różnych punktach linii popytu, która jest prostą	147
Inne elastyczności popytu	149
5.2. Elastyczność podaży	150
Cenowa elastyczność podaży i czynniki, od których zależy jej poziom	151
Sposób obliczania cenowej elastyczności podaży	151
Różne krzywe podaży	152
5.3. Trzy zastosowania podaży, popytu i elastyczności	155
Czy nowina, która jest dobra dla rolnictwa, może być złą nowiną dla rolników?	155
Dlaczego OPEC nie zdołał utrzymać wysokiej ceny ropy naftowej?	157
Czy zakaz zażywania i posiadania narkotyków zwiększa, czy też zmniejsza przestępczość narkotykową?	159
Podsumowanie	161

ROZDZIAŁ 6

PODAŻ, POPYT I POLITYKA PAŃSTWA

6.1. Kontrola cen	168
W jaki sposób cena maksymalna wpływa na sytuację na rynku? . . .	169
W jaki sposób cena minimalna wpływa na sytuację na rynku? . . .	173
Ocena kontroli cen	177
6.2. Podatki	178
Wpływ podatków obciążających nabywców na wynik działania rynku	179
Wpływ podatków obciążających sprzedawców na wynik działania rynku	181
Elastyczność a obciążenie podatkowe	184
Podsumowanie	188

CZĘŚĆ III

PODAŻ I POPYT II: RYNKI A DOBROBYT

193

ROZDZIAŁ 7

KONSUMENCI, PRODUCENCI I EFEKTYWNOŚĆ RYNKÓW

195

7.1. Nadwyżka konsumenta	196
Skłonność do płacenia	196

Wykorzystanie krzywej popytu do mierzenia nadwyżki konsumenta	197
Jak spadek ceny zwiększa nadwyżkę konsumenta?	200
Co się mierzy za pomocą nadwyżki konsumenta?	201
7.2. Nadwyżka producenta	202
Koszt i skłonność do płacenia	202
Wykorzystanie krzywej podaży do mierzenia nadwyżki producenta	203
Jak wzrost ceny zwiększa nadwyżkę producenta?	205
7.3. Efektywność rynku	207
Altruistyczny planista społeczny	207
Ocena stanu równowagi rynkowej	209
Podsumowanie	213

ROZDZIAŁ 8

KOSZT OPODATKOWANIA

8.1. Strata dobrobytu spowodowana opodatkowaniem	219
Jak podatek wpływa na uczestników transakcji rynkowych?	220
Straty dobrobytu i korzyści z handlu	223
8.2. Czynniki, od których zależy strata dobrobytu	225
8.3. Strata dobrobytu i przychód z opodatkowania a zmiany wysokości podatku	229
Podsumowanie	234

ROZDZIAŁ 9

HANDEL MIĘDZYNARODOWY

9.1. Czynniki, od których zależy wymiana	240
Stan równowagi bez handlu	240
Cena światowa a korzyści komparatywne	241
9.2. Kto korzysta, a kto traci na handlu?	242
Korzyści i straty kraju, który jest eksporterem	243
Korzyści i straty kraju, który jest importerem	245
Skutki wprowadzenia cła	248
Skutki wprowadzenia kontyngentu	250
Wnioski dotyczące polityki handlowej	253
9.3. Argumentacja za ograniczeniem wolnego handlu	255
Argument o miejscach pracy	256

Argument o bezpieczeństwie narodowym	256
Argument o wschodzących gałęziach gospodarki	257
Argument o nieuczciwej konkurencji	258
Protekcjonizm jako argument w trakcie negocjacji	258
Podsumowanie	260

CZĘŚĆ IV

EKONOMIA SEKTORA PUBLICZNEGO

265

ROZDZIAŁ 10

EFEKTY ZEWNĘTRZNE

267

10.1. Efekty zewnętrzne i nieefektywność rynku

269

Ekonomia dobrobytu: zwięzłe przypomnienie głównych tez 269

Negatywne efekty zewnętrzne

270

Pozytywne efekty zewnętrzne

272

10.2. Prywatne rozwiązania problemu efektów zewnętrznych

275

Rodzaje reakcji podmiotów prywatnych

275

Twierdzenie Coase'a

276

Dlaczego prywatne rozwiązania nie zawsze są skuteczne?

278

10.3. Kontrola efektów zewnętrznych przez państwo

279

Regulacja

279

Podatki Pigou i subsydia

280

Zbywalne zezwolenia na zanieczyszczanie

282

Zastrzeżenia wobec ekonomicznej analizy zanieczyszczenia środowiska

285

Podsumowanie

286

ROZDZIAŁ 11

DOBRA PUBLICZNE I WSPÓLNE ZASOBY

292

11.1. Różne rodzaje dóbr

292

11.2. Dobra publiczne

295

Problem gapowicza

295

Niektóre ważne dobra publiczne

297

Trudne zadanie: analiza kosztów i korzyści

300

11.3. Wspólne zasoby	303
Tragedia wspólnego pastwiska	303
Niektóre ważne wspólne zasoby	304
Podsumowanie	308

ROZDZIAŁ 12

SYSTEM PODATKOWY

12.1. Finanse państwa w Wielkiej Brytanii	313
Dochody	315
Wydatki	320
12.2. Podatki i efektywność	322
Straty dobrobytu spowodowane opodatkowaniem	323
Obciążenia administracyjne	324
Krańcowa i przeciętna stawka podatkowa	325
Podatki zryczałtowane	327
12.3. Podatki i sprawiedliwość	328
Zasada „płaci ten, kto korzysta”	328
Zasada zdolności do płacenia	329
Obciążenie podatkowe a sprawiedliwość podatku	332
Podsumowanie	334

CZĘŚĆ V

ZACHOWANIE PRZEDSIĘBIORSTWA NA RYNKU

ROZDZIAŁ 13

KOSZTY PRODUKCJI

13.1. Co to są koszty?	342
Utarę całkowity, koszt całkowity i zysk	342
Koszty alternatywne produkcji w przedsiębiorstwie	343
Koszty alternatywne kapitału finansowego	344
Zysk ekonomiczny a zysk księgowy	345
13.2. Produkcja i koszty	346
Funkcja produkcji	346
Od funkcji produkcji do krzywej kosztu całkowitego	348
13.3. Różne miary kosztów	350
Koszty stałe i koszty zmienne	351

Koszt przeciętny i koszt krańcowy	353
Krzywe kosztów i ich kształty	354
Typowe krzywe kosztów	357
13.4. Koszty w krótkim i długim okresie	359
Związek między krótko- i długookresowym przeciętnym kosztem całkowitym	359
Korzyści i niekorzyści skali	361
Podsumowanie	363

ROZDZIAŁ 14

PRZEDSIĘBIORSTWA NA RYNKACH KONKURENCYJNYCH

14.1. Co to jest rynek konkurencyjny?	371
Konkurencja	371
Utargi przedsiębiorstw konkurencyjnych	372
14.2. Maksymalizacja zysku a krzywa podaży przedsiębiorstwa konkurencyjnego	374
Prosty przykład maksymalizacji zysku	374
Krzywa kosztu krańcowego i decyzje przedsiębiorstwa o wielkości podaży	376
Decyzja przedsiębiorstwa o czasowym zaprzestaniu produkcji	378
Rozlane mleko i inne koszty utopione	380
Długi okres i decyzja przedsiębiorstwa o wejściu na rynek lub wyjściu z rynku	382
Pomiar zysku przedsiębiorstwa konkurencyjnego	384
14.3. Krzywa podaży na rynku konkurencyjnym	385
Krótki okres: podaż rynkowa przy stałej liczbie przedsiębiorstw	386
Długi okres: wejścia i wyjścia a podaż rynkowa	386
Dlaczego przedsiębiorstwa konkurencyjne kontynuują produkcję, mimo że ich zysk jest równy zero?	388
Zmiana popytu w krótkim i długim okresie	389
Dlaczego krzywa podaży długookresowej może być nachylona ku górze?	391
Podsumowanie	393

ROZDZIAŁ 15

MONOPOL

15.1. Dlaczego powstają monopole?	400
Zasoby zmonopolizowane	400

Monopole państwowe	401
Monopole naturalne	402
15.2. Decyzje monopolu o wielkości produkcji i poziomie cen	404
Monopol a konkurencja	405
Utarz monopolu	406
Maksymalizacja zysku	409
Zysk monopolowy	411
15.3. Monopolizacja zmniejsza dobrobyt	414
Strata dobrobytu spowodowana monopolizacją	415
Czy zysk monopolowy jest kosztem społecznym?	418
15.4. Polityka państwa wobec monopolu	419
Ochrona konkurencji	420
Regulacja	421
Własność publiczna	423
Nicnierobienie	424
15.5. Różnicowanie cen	425
Ustalanie cen	425
Wnioski	427
Analiza różnicowania ceny	428
Przykłady różnicowania ceny	429
Podsumowanie	431

ROZDZIAŁ 16

OLIGOPOL 439

16.1. Między monopolem a konkurencją doskonałą	440
16.2. Rynki, na których działa kilku sprzedawców	442
Przykład duopolu	442
Konkurencja, monopole i kartele	443
Równowaga oligopolu	444
Jak wielkość oligopolu wpływa na sytuację na rynku?	446
16.3. Teoria gier i ekonomia kooperacji	449
Dylemat więźnia	450
Oligopol a dylemat więźnia	452
Inne przykłady dylematu więźnia	453
Dylemat więźnia a dobrobyt społeczeństwa	457
Dlaczego niekiedy ludzie kooperują?	457
16.4. Państwo a oligopole	460
Ograniczenia handlu a prawo o ochronie konkurencji	460

Spory wokół polityki ochrony konkurencji	462
Podsumowanie	467

ROZDZIAŁ 17

KONKURENCJA MONOPOLISTYCZNA

17.1. Konkurencja zróżnicowanych produktów	473
Firma na rynku konkurencji monopolistycznej w krótkim okresie	473
Stan równowagi długookresowej	475
Konkurencja monopolistyczna a konkurencja doskonała	476
Konkurencja monopolistyczna a dobrobyt społeczny	478
17.2. Reklama	481
Dyskusja o reklamie	481
Reklama jako sygnał jakości	483
Marka	485
Podsumowanie	486

CZĘŚĆ VI

EKONOMIA RYNKÓW PRACY

ROZDZIAŁ 18

RYNKI CZYNNIKÓW PRODUKCJI

18.1. Popyt na pracę	494
Przedsiębiorstwo konkurencyjne maksymalizujące zysk	495
Funkcja produkcji i produkt krańcowy pracy	496
Wartość produktu krańcowego pracy i popyt na pracę	498
Co powoduje przesunięcia krzywej popytu na pracę?	500
18.2. Podaż pracy	502
Wybór między pracą a czasem wolnym	502
Co powoduje przesunięcia krzywej podaży pracy?	503
18.3. Stan równowagi na rynku pracy	504
Zmiany podaży pracy	505
Zmiany popytu na pracę	507
18.4. Inne czynniki produkcji: ziemia i kapitał	510
Stan równowagi na rynkach ziemi i kapitału	510
Związki między czynnikami produkcji	512
Podsumowanie	514

ROZDZIAŁ 19

**PŁACE I DYSKRYMINACJA
NA RYNKU PRACY**

19.1. Niektóre czynniki decydujące o poziomie płac równowagi	520
Wyrównawcze różnice płac	520
Kapitał ludzki	521
Zdolności, wysiłek i rola przypadku	524
Alternatywne spojrzenie na wykształcenie — teoria sygnalizacji	526
Fenomen megagwiazdy	527
Wynagrodzenia wyższe od płac równowagi: płace minimalne i płace efektywnościowe	528
19.2. Ekonomia dyskryminacji	530
Pomiar dyskryminacji na rynku pracy	530
Dyskryminacja przez pracodawców	533
Dyskryminacja przez klientów i państwo	535
Podsumowanie	539

ROZDZIAŁ 20

**NIERÓWNOŚCI DOCHODOWE
I UBÓSTWO**

20.1. Sposoby pomiaru nierówności dochodowych	545
Nierówności dochodowe w Wielkiej Brytanii	545
Problemy z pomiarem nierówności dochodowych	549
Mobilność ekonomiczna jednostek	550
20.2. Filozofia polityczna redystrybucji dochodu	551
Utylitaryzm	552
Liberalizm	554
Libertarianizm	556
20.3. Polityka ograniczania sfery ubóstwa	557
Płaca minimalna	558
Ubezpieczenia społeczne	559
Negatywny podatek dochodowy	559
Transfery rzeczowe	560
Polityka ograniczania ubóstwa a zachęty do podejmowania pracy	561
Podsumowanie	563

CZĘŚĆ VII

TEMATY DALESZYCH STUDIÓW 569

ROZDZIAŁ 21

TEORIA PODEJMOWANIA DECYZJI PRZEZ KONSUMENTA 571

21.1. Ograniczenie budżetowe: na co może sobie pozwolić konsument?	572
21.2. Preferencje: czego chce konsument?	574
Krzywe obojętności jako narzędzie opisu preferencji	575
Cztery cechy krzywych obojętności	576
Krzywe obojętności: dwa skrajne przypadki	579
21.3. Optymalizacja: jaki koszyk dóbr wybiera konsument?	580
Decyzje optymalne konsumenta	581
Jak zmiany dochodu wpływają na decyzje konsumenta?	583
Jak zmiany cen wpływają na decyzje konsumenta?	586
Efekt dochodowy i efekt substytucyjny	587
Wyprowadzenie krzywej popytu	590
21.4. Trzy zastosowania teorii podejmowania decyzji przez konsumenta	591
Czy wszystkie krzywe popytu są nachylone ku dołowi?	591
Jak zmiany płac wpływają na podaż pracy?	593
Jak zmiany stóp procentowych wpływają na wielkość oszczędności gospodarstw domowych?	597
Podsumowanie	601

ROZDZIAŁ 22

KIERUNKI RÓZWOJU MIKROEKONOMII 606

22.1. Asymetria informacji	607
Ukryte działania: „panowie”, „śludzy” i pokusa nadużycia	608
Ukryte właściwości: negatywna selekcja i „cytryny”	609
Sygnalizacja jako sposób zdobywania brakującej informacji ...	611
Badanie jako sposób ujawniania informacji	613
Asymetria informacji a polityka państwa	614
22.2. Ekonomia polityczna	615
Paradoks głosowania Condorceta	615
Twierdzenie Arrowa o niemożności	617
Twierdzenie o środkowym głosującym	619
Politycy również są ludźmi	621

22.3. Ekonomia behawioralna	622
Ludzie nie zawsze zachowują się racjonalnie	622
Ludziom zależy na sprawiedliwości	624
Kiedy w grę wchodzi wpływ czasu, ludzie podejmują niekonsekwentne decyzje	626
Podsumowanie	627
Słownik	631
Indeks	641